

راهنمای نصب بی‌خطر اوبونتو روی کامپیوتری که ویندوز هم دارد

وبلاگ تجربه‌های آزاد*

بزرگ‌ترین مشکل در نصب اوبونتو برای تازه‌واردان این است که نکند ویندوزشان به هم بریزد یا فایل‌های حساس‌شان پاک شود. این نگرانی هم کاملاً منطقی است، زیرا اوبونتو هرچه‌قدر هم که قدرتمند و حرفه‌ای باشد، متفاوت از ویندوز است و نمی‌توان از کسی که سال‌هاست با ویندوز کار کرده انتظار داشت که یک‌شبه اوبونتو را نصب کند و از آن به بعد همه کارهایش را با اوبونتو انجام دهد.

در این نوشته، یادمی‌گیرید که چه طور اوبونتو و ویندوز را هم‌زمان روی کامپیوترتان داشته باشید، بدون این که ویندوزتان یا هیچ‌یک از فایل‌هایتان آسیبی ببیند. امیدوارم که این راهنما به کارتان بیاید. پیش از انجام دستورات این راهنما، دست‌کم یک بار آن را با دقت تا پایان بخوانید.

من درباره شما چه می‌اندیشم؟

من نمی‌توانم نصب اوبونتو را به یک نوزاد شش‌ماهه بیاموزم. برای این که از اول گربه‌ها را دم در حجله بکشیم، من فرض می‌کنم که شما چند مهارت پایه‌ای در کار با کامپیوترها را دارید. اگر این‌ها را می‌دانید، امیدوار باشید که بتوانید تا پایان این راهنما را انجام دهید و به نتیجه پایانی برسید.

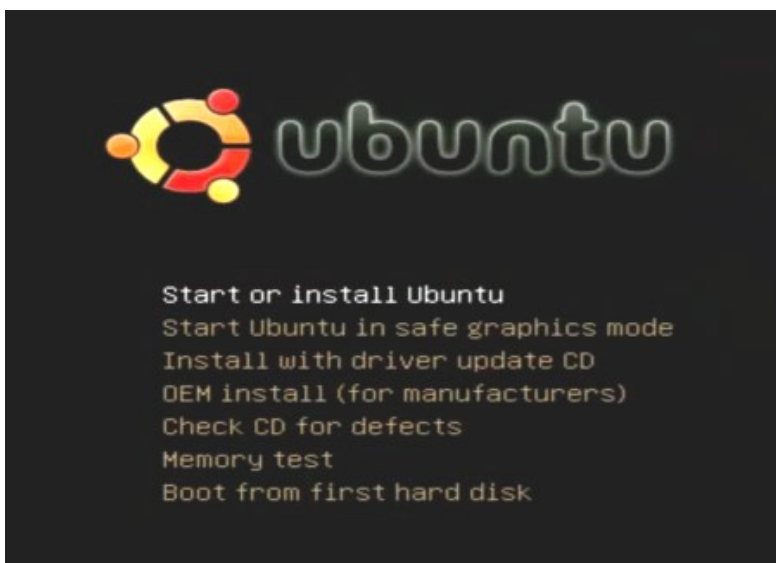
- شما می‌دانید که چه طور کامپیوتر را روشن و خاموش کنید. می‌دانید که چه طور یک لوح‌فشرده (سی‌دی) را در کامپیوتر بگذارید.
- شما تا حالا با سیستم‌عامل ویندوز کار کرده‌اید. می‌دانید که برای دیدن محتویات یک سی‌دی باید چه کار کنید.
- شما تا حالا در ویندوز خودتان برنامه‌های تازه نصب کرده‌اید (مثلاً برنامه آفیس، فایرفاکس، بازی، یا هر برنامه دیگری).
- شما می‌دانید که پارتیشن یعنی چه. می‌دانید که دیسک سخت (یا همان هارد) کامپیوتر شما می‌تواند به چند پارتیشن (درايو) تقسیم شود. و می‌دانید که کامپیوتر شما الان چند پارتیشن دارد و ظرفیت هر کدام چند گیگابایت است.

شما از من چه می‌خواهید؟

قرار نیست با خواندن این نوشته شما کاملاً به اوبونتو مسلط شوید و بتوانید همه کارهایی را که در ویندوز انجام می‌دادید، اینجا هم انجام دهید. این راهنما شما را فقط تا این جا پیش خواهد برد:

- در پایان شما کامپیوتری خواهید داشت که هم ویندوز و هم اوبونتو روی آن نصب است و کار می‌کند.
- هر بار که کامپیوترتان را روشن می‌کنید، منوی می‌بینید که از شما می‌پرسد که می‌خواهید ویندوز بالا بیاید یا اوبونتو، و شما باید یکی از این دو را برگزینید.
- هیچ‌کدام از فایل‌های قدیمی شما پاک نشده‌اند. هنوز می‌توانید موسیقی‌های محبوب‌تان را بشنوید و فیلم‌های زیبای‌تان را ببینید.

- هیچ‌کدام از تنظیم‌های ویندوزتان به هم نریخته است. ویندوز شما درست به همان شکل قبلی کار می‌کند.
- پنج گیگابایت (5GB) از حافظهٔ دیسک سخت شما اشغال شده است.

نخستین پنجره‌ای که پس از بالا آوردن کامپیوتر با اوبونتو خواهید دید. باید گزینهٔ نخست را برگزینید.

چه چیز باید داشته باشید؟

برای نصب اوبونتو باید دست‌کم این چیزها را داشته باشید:

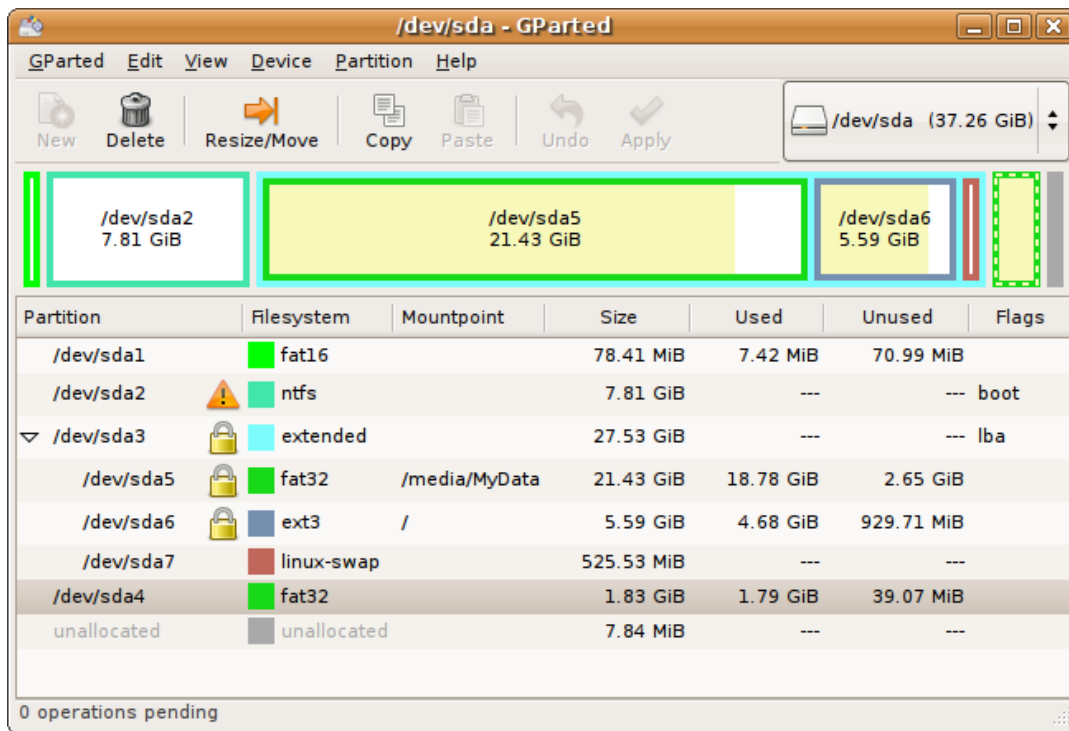
- یک کامپیوتر شخصی. کامپیوتری که مال خودتان باشد تا اگر فرایند نصب حدود یک روز طول کشید، مشکلی برای کسی پیش نیاید (البته برای من معمولاً بیشتر از ۴۵ دقیقه طول نمی‌کشد). روی کامپیوتر باید ویندوز XP نصب باشد و بتوان با آن کار کرد.
- سی‌دی (CD) یا دی‌وی‌دی (DVD) اوبونتو. این راهنما دست‌کم برای نسخه‌های 7.04 و 7.10 اوبونتو کار می‌کند.
- دست‌کم پانصد و دوازده مگابایت (512MB) حافظه (RAM). اگر بیشتر باشد که چه بهتر.
- دیسک سخت (هارد) با ظرفیت دست‌کم ده گیگابایت (10GB) که یکی از پارتیشن‌های آن دست‌کم شش گیگابایت فضای خالی داشته باشد.

و مهم‌تر از همه، مهم‌تر از همه، مهم‌تر از همه

- صبر، حوصله، و دقت. هیچ کاری را با شتاب انجام ندهید، به‌ویژه نصب کردن اوبونتو را.

آغاز کار

1. **پشتیبان بگیرید.** هرچند که قرار است با پیروی از این راهنما به داده‌های شما هیچ آسیبی نرسد، ولی باز هم پیشنهاد می‌کنم اگر دادهٔ خیلی حساسی روی کامپیوترتان دارید، پیش از نصب اوبونتو یک نسخه از آن را روی سی‌دی یا دیسکت یا حافظهٔ فلش کپی کنید. منظورم از دادهٔ خیلی حساس فایل‌های موسیقی‌تان نیست؛ منظورم پروژهٔ درسی‌تان است که چندروز است روی آن کار کرده‌اید و فردا باید تحویل بدهیدش.

پنجره برنامه *Partition Editor*. هر کدام از پارتیشن‌ها به شکل یک مستطیل نمایش یافته‌اند.

2. کامپیوتر را روشن کنید تا ویندوز بالا بیاید. حالا کامپیوتر را ری‌استارت (restart) کنید. در همین بین سی‌دی اوبونتو را هم در درایو بگذارید تا وقتی کامپیوتر دوباره می‌خواهد بالا بیاید سی‌دی اوبونتو هم در درایو باشد.
3. حالا باید کامپیوتر را با سی‌دی اوبونتو «بالا بیاورید» (یعنی بوت کنید). در بیشتر موارد خودبه‌خود این اتفاق می‌افتد. نشانه‌اش این است که دیگر ویندوز را نمی‌بینید و به جایش، نشان اوبونتو پدیدار می‌شود. این یعنی کامپیوتر سی‌دی اوبونتو را شناخته و موقتاً ویندوز را بی‌خیال شده و از روی سی‌دی بالا آمده است. اگر این طور نشد و دوباره ویندوز بالا آمد، باید تنظیمات بایوس کامپیوتر را تغییر دهید و به کامپیوتر بگویید که پیش از بالا آوردن ویندوز، روی درایو سی‌دی به دنبال سیستم‌عامل بگردد. برای انجام این تنظیمات از شخص باتجربه‌تری کمک بگیرید.
4. در نخستین پنجره‌ای که پس از بالا آمدن اوبونتو پدیدار می‌شود، چند گزینه هست. شما باید همان گزینه پیش‌فرض (اولین گزینه) را برگزینید و کلید Enter را بزنید. اولین گزینه این است: Start or install Ubuntu. با این کار اوبونتو از روی سی‌دی اجرا می‌شود. کمی باید صبر کنید تا اوبونتو از روی سی‌دی کاملاً اجرا شود.
5. پس از چند دقیقه، یک سیستم‌عامل کامل را روبه‌روی خود می‌بینید. این همان اوبونتو است! شما می‌توانید کاملاً با این سیستم کار کنید و برنامه‌هایش را بیازمایید. ولی هنوز هیچ چیز نصب نشده و هیچ تغییری در سیستم شما داده نشده است. همه چیز دارد از روی سی‌دی اجرا می‌شود. اگر از نصب اوبونتو منصرف شده‌اید، هنوز دیر نشده است: اگر از این محیط خارج شوید و سی‌دی را بیرون بیاورید، دوباره همه‌چیز مثل روز اول می‌شود. دوباره ویندوز بالا می‌آید و کامپیوتر هیچ چیز از اوبونتو به خاطرش نخواهد آمد. شگفت‌انگیز است، نه؟ به این پدیده، سیستم‌عامل زنده (live) می‌گویند.
6. روی دسکتاپ این محیط جدید، گزینه‌ای به نام Install می‌بینید. این همان چیزی است که اوبونتو را به طور دائمی نصب می‌کند. ولی فعلاً ما با آن کاری نداریم. پیش از آن باید پارتیشن‌های کامپیوترتان را برای نصب اوبونتو آماده کنید. از منوی بالای صفحه، گزینه System، از آن‌جا گزینه Administration و سپس Partition Editor را برگزینید.
7. در پنجره‌ای که ظاهر می‌شود، همه پارتیشن (درایو)های کامپیوترتان نشان داده می‌شود. حالا باید حدود پنج گیگابایت

فضای خالی برای نصب اوبونتو تدارک ببینیم. قرار بود که یکی از پارتیشن‌های کامپیوتر شما دست کم شش گیگابایت فضای خالی داشته باشد. روی مستطیل مربوط به آن پارتیشن در این پنجره کلیک راست کنید و گزینه `Resize/Move` را برگزینید. بعد آن پارتیشن را کوچک کنید تا پنج گیگابایت در انتهای آن آزاد شود. کارمان با این برنامه تمام شد. حالا دکمه `Apply` را بفشارید تا تغییرات شما واقعاً روی دیسک انجام شود.

8. حالا روی آیکن `Install` روی دسکتاپ، دوبار کلیک کنید تا برنامه نصب اوبونتو اجرا شود. فرایند نصب بسیار ساده است. کافی است که شما پی‌درپی دکمه `Next` را بفشارید. هر جا هم که لازم بود، اطلاعاتی را که از شما می‌خواهد وارد کنید؛ مثلاً باید کشور ایران را روی نقشه برگزینید و زبان دلخواه خود را انتخاب کنید و برای خود یک نام کاربری (`username`) و گذرواژه (`password`) تعیین کنید. تا این که می‌رسید به پنجره پارتیشن‌بندی. در این پنجره باید تعیین کنید که اوبونتو روی کدام پارتیشن نصب شود. در این مرحله (که مهم‌ترین مرحله نصب اوبونتوست) باید این گزینه را برگزینید: `Use largest continuous free disk space`. معنی‌اش این است که اوبونتو روی بیشترین فضای خالی پیوسته موجود در دیسک نصب می‌شود؛ یعنی همان پنج گیگابایتی که شما در مراحل پیش آزاد کرده بودید. اوبونتو در این فضای خالی دو تا پارتیشن جدید می‌سازد و آن‌ها را مطابق سلیقه خودش فرمت می‌کند. خیالتان راحت باشد که فرمت کردن این دو پارتیشن هیچ آسیبی به بقیه فایل‌هایتان نمی‌زند.

9. باز هم دکمه `Next` را بفشارید. در یکی از مراحل بعدی، اوبونتو به شما می‌گوید که اگر دلتان بخواهد، می‌توانید تنظیمات ویندوزتان را به طور خودکار به اوبونتو منتقل کنید؛ یعنی مثلاً کاری کنید که عکس پس‌زمینه اوبونتو همان عکس پس‌زمینه ویندوزتان باشد. برگزیدن یا برنگزیدن این گزینه فرق مهمی ایجاد نمی‌کند. هر کاری که دلتان خواست بکنید.

10. در پایان، یک بار همه تنظیمات را نشان می‌دهد تا شما مرور کنید. با فشردن کلید `Install` فرایند نصب آغاز می‌شود. از اینجا به بعد می‌توانید حدود نیم ساعت منتظر بنشینید تا همه فایل‌های لازم روی دیسک شما کپی شود و اوبونتو به طور دائمی روی کامپیوترتان نصب شود. پس از پایان نصب، کامپیوتر را ری‌استارت کنید.

11. اگر همه چیز درست پیش رفته باشد، با راه‌اندازی دوباره کامپیوتر، باید صفحه سیاهی را ببینید که در آن سه گزینه مربوط به اوبونتو و یک گزینه مربوط به ویندوز وجود دارد. برای رفتن به اوبونتو روی گزینه اول `Enter` می‌زنید. اگر هم می‌خواهید به ویندوز بروید، گزینه آخر، یعنی ویندوز را برمی‌گزینید.

12. الان شما یک اوبونتو دارید که آماده کار کردن است. می‌توانید از منوی `Places`، گزینه `Home` را برگزینید و از آن جا به پوشه `Examples` بروید. در این پوشه، نمونه‌ای از انواع فایل‌ها است که می‌توانید بازشان کنید تا با برنامه‌های اوبونتو بیشتر آشنا شوید. یک فیلم کوتاه و یک موسیقی نمونه هم در این پوشه هست.

توصیه‌های پس از نصب

- این یک سیستم کاملاً تازه است. برای این که بتوانید کارهای روزمره‌تان را با آن انجام دهید، شاید لازم باشد که برنامه‌های گوناگونی نصب کنید یا امکانات زبان فارسی را به آن بیفزایید یا هزار کار دیگر. این راهنما درباره این کارها توضیح نمی‌دهد، ولی سایت‌های زیادی هست که شما را در این باره به زبان فارسی راهنمایی می‌کنند. مثلاً سایت «هزاردستان» به نشانی www.hezardastan.org پر است از راهنمایی‌های مفید برای کاربران تازه‌کار اوبونتو.

- کاربران باتجربه اوبونتو معمولاً خیلی خوب به پرسش‌های تازه‌کاران پاسخ می‌دهند (مثل من که نشسته‌ام و این راهنما را برای شما نوشته‌ام). اگر پرسشی درباره چیزی داشتید، با یک جستجوی ساده در اینترنت معمولاً به پاسخ خود می‌رسید. اگر خواندن نوشته‌های انگلیسی برایتان آسان است، کارتان خیلی زودتر راه می‌افتد. حتی می‌توانید در انجمن

کاربران ایرانی اوبونتو به نشانی www.ubuntu-ir.org عضو شوید و پرسش خود را آنجا بنویسید. معمولاً کسی هست که شما را راهنمایی کند.

- احتیاط! اگر قرار است که به طور مرتب بین ویندوز و اوبونتو جابه‌جا شوید، توصیه‌ای می‌کنم که ویندوز یا اوبونتو را Hibernate نکنید، بلکه به طور کامل Shut Down کنید. وگرنه، ممکن است فایل‌هایی که در یکی از این دو سیستم باز هستند، در سیستم دیگر دیده نشوند و بعد به طور کامل پاک شوند.

تکذیب‌نامه

این راهنما فقط برای کمک به شما در نصب اوبونتو نوشته شده است. من شخصاً بارها با این روش اوبونتو را روی کامپیوتر خودم و دوستانم نصب کرده‌ام و هیچ‌گاه مشکلی پیش نیامده است. با این حال، من هیچ مسئولیتی را در قبال پاک‌شدن اطلاعات کامپیوتر شما نمی‌پذیرم. شما با مسئولیت خودتان از این راهنما پیروی می‌کنید. بهتر است که شما همیشه از داده‌های خود یک نسخه پشتیبان داشته باشید تا اگر پیشامد بدی رخ داد، زیان جبران‌ناپذیری نبینید.